

حیات سالاری نسب در کلمات

نگاه معاصر

نگاهی به سلوک روحی و میراث معنوی و هنری مولانا
از دریچه برشی کلمات

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۴۱	۱. ناگهان
۵۹	۲. جستجو
۷۳	۳. روزنی
۸۵	۴. سیل
۹۷	۵. زیر و زیر
۱۰۹	۶. حامله
۱۲۳	۷. خنده
۱۳۹	مراجع
۱۳۹	الف. مراجع اصلی
۱۳۹	۱. کتاب‌ها
۱۴۰	۲. مجلات
۱۴۵	ب. آثار معرفی شده برای مطالعه و مقایسه، یا اجمالاً محل اشاره
۱۴۵	۱. کتاب‌ها
۱۴۷	۲. مجلات

معنی ندهد وصلت این حرف بدان حرف
تاتونه‌ی در کلمه فایده‌زایی^۱

پیشگفتار

در این رساله دو هدف اصلی دارم. یکی بررسیدن و جلوه دادن برخی بدایع هنری و معنوی مولانا در به کارگیری کلمات و مفاهیم، و دیگر نگاهی به ساحت زندگانی روحانی او از دریچه این کلمات و مفاهیم.

اما چرا کلمات؟ هر کلمه قائم مقام حقیقت اصیل درون آدمی است. چه چیز بهتر از دریچه‌های کلمات برای نگاه به خانه وجود یک شاعر؟ مولانا می‌فرماید: «هدیه شاعر چه باشد؟ شعر نو». ^۲ ابزار اصلی شاعر برای فراهم کردن این هدیه و تدارک نویودگی اش، زیان و مفردات آن یعنی کلمات است. انسان حالات روحی خود را از راه اصوات و حروف و کلمات به بیان می‌آورد. انواع موسیقی‌های لفظی و معنوی نیاز از طریق همین کلمات ساخته می‌شوند.

کلمات چه از راه تأمل انتخاب شده و چه بداهتاً ادا شده باشند هریک به گونه‌ای ماهیت اندیشه شاعر و حدود ارزش هنری کار اورانمایان می‌کند. خاصه در محصولات ادبی که در آنها کلمات غیرمنتظره بسیار است.

وجه هنری یا معنوی بخشیدن به کلمه‌ای که تا به حال هیچ‌گونه انگیزش هنری یا وجه عرفانی در آثار ادبی و عرفانی زیان فارسی نداشته، تازه کردن یک واژه یا اصطلاح مستعمل، و یا اعتلای فوق العاده درون مایه آن نسبت به آنچه پیش از این بوده، هر کدام لطف و ارجی مختص به خود دارد.

کلمات این دفتر هریک به نوعی در زیان مولانا برانگیخته شده و حیات و طراوت تازه یافته‌اند. کلماتی عادی و ساده، و یا مستهلهک، مستعمل و کلیشه شده، که او آنها را از رنگ و شکل یکنواخت و معتادشان عاری کرده و رنگ و شکلی دیگر به آنها داده. یکی از وجوده